

ชั่วคราว หรือ ค้างคืบ ตลอดไป

Fantasized Romanticity : A Place for One Night Stand

สันต์ สุวัชรารภินันท์

Sant Suwatcharapinun

บทคัดย่อ

บทความนี้ต้องการจะสะท้อนถึง ทศนคติ ค่านิยม และความหมายของคำว่า ความรักและความโรแมนติกที่กำลังเปลี่ยนไปในสังคมไทยสมัยใหม่โดยอาศัยแง่มุมทาง “พื้นที่” ในฐานะที่เป็นภาพตัวแทนในการคลี่คลายทำความเข้าใจ “โรงแรม่านรูด” หรือ “พื้นที่ของความรักและความโรแมนติกแบบชั่วคราว” ตามนิยามความหมายของบทความ จะถูกวิเคราะห์ออกไปเป็นสองแนวทางคือ พื้นที่ทางสังคมที่รองรับอารมณ์และความรู้สึก และพื้นที่ทางกายภาพที่สื่อความหมายถึงความเป็นชั่วคราวที่เกิดขึ้น และสามารถแสดงตัวออกมาได้

“พื้นที่แห่งความเป็นอื่น” (Other space) เป็นกรอบทฤษฎีในการมองและอธิบายปรากฏการณ์ของการเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์และความรัก “โรงแรม่านรูด” จึงเป็นเสมือนพื้นที่ที่หลบซ่อนหรือแทรกตัวอยู่ภายในความปกติพื้นที่ที่แปลกแยกออกจากวาทกรรมหลักของสังคมที่ย่อมไปด้วยความคิดที่ว่าด้วย “ความรัก” คือ คู่รักและสัมพันธ์ภาพอันยาวนานที่อยู่บนฐานของสถาบันครอบครัวและการแต่งงาน โครงสร้างของบทความชิ้นนี้แบ่งออกเป็น 3 ส่วนคือ ส่วนแรก ว่าด้วยกรอบทฤษฎีพื้นที่และความเป็นอื่น ส่วนที่สอง เป็นการสำรวจโรงแรม่านรูดในเชิงกายภาพและเชิงอุปมาอุปไมย โดยเฉพาะในพื้นที่เทศบาลนครเชียงใหม่ และส่วนที่สาม เป็นการวิเคราะห์สัญลักษณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นภายในความเป็นอื่นภายในความเป็นชั่วคราวและความเป็นโรงแรม่านรูด

คำสำคัญ : ความรัก อารมณ์ ชั่วคราว โรงแรม่านรูด พื้นที่แห่งความเป็นอื่น

Abstract

This paper aims to explore the radical change of attitudes, social norms, and meanings people give to an alternative definition of “love and romantic” in Thai modern society. Through the notion of “space/place” and a particular type of building *Rohng raem maan root* or *curtain hotel*, this paper analyzed the representation of spatio-temporal condition of love and romantics and its manifestation. *Rohng raem maan root* will be aspects in two directions: in social aspect where alternative emotion and feeling can be accommodated, and in physical aspect where it becomes the symbolic form of new social conditions.

This paper employs the notion of “Other space” regarded as theoretical framework to explore how *Rohng raem maan root* can possibly function in Thai society. Reading *Rohng raem maan root* in the light of the “Other space”, it can be understood as the hidden place where it squeezes itself into the so-called “normal urban landscape”. It is also a deviant space where it can possibly escape the discourse of “love” and family. The structure of this paper will be divided into 3 parts: the first part concentrates on the theoretical understanding and the methodology, the second part explores *Rohng raem maan root* in Chiang Mai Municipal area; in both physical as well as metaphorical forms and the third part analyzes the signs and symbols found in *Rohng raem maan root* which are to be unpacked and examined how it signifies and represents.

Keywords : Love, Emotion, Temporary, Curtain Hotel, Other Space

บทนำ

เธอเข้ามาแค่เพียงชั่วคราว หรือมาค้างคืนตลอดไป
 ใช่มั้ย ว่าเธอรักจริงไม่ใช่หลอก ๆ
 เธอแน่ใจ กับคำพูดเธอแค่ไหนที่บอกรักกัน
It's not one-night stand ใช่มั้ยเธอ¹

ข้อความข้างต้นเป็นเนื้อเพลงบางส่วนของเพลง “ชั่วคราวหรือค้างคืนตลอดไป” ขับร้องโดย ใหม่ เจริญปุระ มีความคิดสองความคิดที่เกิดขึ้นเมื่อแรกได้ฟังเพลงนี้ ประเด็นที่หนึ่ง เพลงนี้ถูกร้องเพื่อแสดงอารมณ์และความรู้สึกของความไม่มั่นใจ ในสิ่งที่เกิดขึ้นว่า คำพูดที่ได้ฟัง บรรยายากที่กำลังเคลิบเคลิ้มอยู่ และแม้แต่รูปกายที่ได้สัมผัสอยู่ด้วยกันตรงนี้เป็นเพียงแค่การแสดงละครตบตา หรือเป็นเพียงแค่ชั่วคราวชั่วคราวเท่านั้น มีความรู้สึกหวั่นไหวเศร้า เหมือนถูกหลอก ประเด็นนี้เป็นประเด็นเรื่องของ “เวลา” เป็นเวลาของคนสองคนที่ปรุงแต่งเวลาไม่เท่ากัน คนหนึ่งคือการเคลื่อนไหวไม่หยุดนิ่ง แต่สำหรับอีกคนหนึ่งเวลากลับหมายถึงความเป็นชั่วนิรันดร์ ประเด็นที่สองเกี่ยวกับ “พื้นที่” มุมหนึ่งเราเห็นภาพของพื้นที่ที่มีการปรับเปลี่ยนอยู่เสมอ พื้นที่ที่ถูกสร้างขึ้นจากการเคลื่อนไหว ไม่หยุดนิ่ง สามารถเกิดขึ้นและหายไปได้ในเวลาเพียงเสี้ยววินาที อีกมุมหนึ่งมันคือภาพของพื้นที่ที่ถูกแช่แข็งกรอบรูปร่างเกิดจากความรู้สึกที่มั่นคง เวลาและพื้นที่ในลักษณะเช่นนี้เอง จึงสะท้อนถึงความสับสน ว่าควรจะขึ้นชมให้เต็มที่กับสิ่งที่ปรากฏ ณ เวลาและในพื้นที่ที่อยู่ตรงหน้าหรือไม่ เพราะมันอาจจะปรากฏอยู่ชั่วนิรันดร์หรืออาจจะเป็นเพียงแค่ชั่วข้ามคืนเท่านั้น

บทความนี้ต้องการจะสะท้อนให้เห็นถึง “พื้นที่” ของความรักและความโรแมนติกชนิดหนึ่ง ที่เรียกว่า “ความรักและความโรแมนติกแบบชั่วคราว” เพราะมันสามารถสะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อ ค่านิยม และความหมายของคำว่า ความรักและความโรแมนติกที่กำลังเปลี่ยนไปในสังคมไทยสมัยใหม่

คำว่า “พื้นที่” ในที่นี้จะถูกคลี่คลายไปทั้งสองทาง คือ พื้นที่ทางสังคมที่รองรับอารมณ์และความรู้สึกเช่นนี้ และพื้นที่ทางกายภาพที่สื่อความหมายถึงความเป็นชั่วคราวที่เกิดขึ้น เป็น “พื้นที่” ที่มีความเฉพาะเจาะจงเปิดโอกาสให้ความรักและความโรแมนติกแบบชั่วคราวสามารถแสดงตัวออกมาได้ และแน่นอนว่า “โรงแรม่านรูด” ก็เป็นส่วนหนึ่งของพื้นที่ของปรากฏการณ์ดังกล่าว ซึ่งบทความนี้ต้องการจะทำการศึกษาและคลี่คลาย

พื้นที่แห่งความเป็นอื่น สามารถเป็นกรอบทฤษฎี ในการมองและอธิบายสิ่งที่เกิดขึ้นกับโรงแรม่านรูด และพื้นที่ที่สะท้อนถึงปรากฏการณ์ความรักและความโรแมนติกแบบชั่วคราวในสังคมไทยสมัยใหม่ พื้นที่ที่หลบซ่อนหรือแทรกตัวอยู่ภายในความปกติ เป็นเสมือนช่องว่างของอำนาจที่เปิดโอกาสให้ความเป็นอื่นดำรงอยู่ พื้นที่ที่แปลกแยกออกจากวาทกรรมหลักของสังคมที่ยึดไปด้วยความคิดที่ว่าด้วย “ความรัก” คือ คู่รักและสัมพันธ์ภาพอันยาวนาน โดยผลึกให้ความหมายของคู่ร่วมรักในเวลาชั่วคราว กลายเป็นสิ่งที่เปลี่ยนไปจากความรัก ในขณะนี้โรงแรม่านรูดจึงกลายเป็นพื้นที่แห่งความเป็นอื่น ที่รองรับความเป็นอื่นที่อยู่นอกกรอบของความรัก การที่จะคลี่คลายปรากฏการณ์นี้ เราจำเป็นต้องอาศัยบริบทของสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้น ดังนั้นในบทความชิ้นนี้จึงเลือกที่จะแบ่งโครงสร้างออกเป็นส่วนๆ ดังนี้ ส่วนแรกว่าด้วยกรอบทฤษฎีพื้นที่และความเป็นอื่น ที่จะนำมาใช้เป็นกรอบในการมองวิเคราะห์ และสังเคราะห์ ส่วนที่สอง เป็นการสำรวจโรงแรม่านรูดในเชิงกายภาพและเชิงอุปมาอุปไมย ในพื้นที่เทศบาลนครเชียงใหม่ และส่วนที่สามเป็นการวิเคราะห์สัญลักษณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นภายในความเป็นอื่นภายในความเป็นชั่วคราวและความเป็นโรงแรม่านรูด

พื้นที่แห่งความเป็นอื่น

การศึกษาและวิเคราะห์ถึงโรงแรมมานูรูไม่ได้เป็นสิ่งใหม่ โดยเฉพาะในสายประวัติศาสตร์และทฤษฎีทางสถาปัตยกรรม เราสามารถเข้าใจได้ว่าการศึกษาประเด็นดังกล่าวเป็นผลที่เกิดขึ้นจากการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ในการทำความเข้าใจต่อ “พื้นที่” ว่า “พื้นที่” ก็เป็นส่วนสำคัญอย่างหนึ่งในการเกิดขึ้นของตัวตน เป็นสาเหตุอย่างหนึ่งที่สร้างตัวตนของเรา เข้าใจได้ว่า “พื้นที่” ไม่ใช่เป็นสิ่งที่อยู่นิ่ง หรือรองรับกิจกรรมของผู้คนเท่านั้น แต่ทว่ากลายเป็นสิ่งที่ไม่ไร้เดียงสา ไม่หยุดนิ่ง ส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนกลไกทางสังคม พื้นที่ในมุมมองนี้มันคือประดิษฐ์กรรมของกลไกการจัดการทางสังคมชนิดหนึ่ง ผลก็คือในมุมมองดังกล่าวกลับส่งผลให้เราสามารถพิจารณาพื้นที่ที่อยู่นอกเหนือจากการกำหนดหรือกรอบของสังคม นั่นคือ จุดเริ่มต้นความสำคัญของ “พื้นที่แห่งความเป็นอื่น”

เพราะเมื่อรากฐานของอำนาจคือการจัดระบบ ระเบียบเกี่ยวกับพื้นที่ (Organizing Spaces/Spacing/Spatialisation) การต่อสู้เชิงอำนาจก็คือ การตั้งคำถามกับบรรดาพื้นที่ที่ดำรงอยู่ พร้อม ๆ กับการสร้างพื้นที่แบบอื่น ๆ ขึ้นมา เพื่อปะทะกับอำนาจที่ดำรงอยู่ ... การสร้างพื้นที่ชนิดอื่น ภูมิศาสตร์แบบอื่นขึ้นมา หรือที่มิเชล ฟูโกเรียกว่า “Other Spaces” นั่นเอง?

จากมุมมองของไฮยัรตัน เจริญตินโอฟาร์ แนวคิดเรื่อง “พื้นที่ชนิดอื่น” ทำหน้าที่ในการวิพากษ์ นั่นคือ ทำการย้อนรอยในการตรวจสอบและเสาะหาร่องรอยของการประกอบสร้าง “พื้นที่ปกติส่วนใหญ่ทั่วไป” เป็นการตั้งคำถามต่อคำว่า “ปกติ” หรือ “ทั่วไป” ในฐานะที่มันเป็นผลลัพธ์หรือผลผลิตของอำนาจในการจัดการระบบระเบียบทางพื้นที่ เช่น พื้นที่สาธารณะห้ามมิให้แสดงความลามกอนาจาร เพราะการแสดงอาการลามกอนาจารเป็นสิ่งที่ผิดไปจาก “ปกติ” ของคนที่มีการศึกษานิยมปฏิบัติในต่อหน้าคนอื่น ๆ พื้นที่ทางราชการจะต้อง

แต่งตัวให้สุภาพเรียบร้อย เพราะการแต่งกายที่ไม่สุภาพเรียบร้อยเป็นสิ่งที่ผิดไปจาก “ปกติ” ของคนที่จะเข้าไปในพื้นที่ของทางราชการ ถ้าพูดในฐานะที่ “พื้นที่สาธารณะ” หรือ “พื้นที่ทางราชการ” เป็นประดิษฐกรรมทางพื้นที่แล้วละก็ พื้นที่ทั้งสองอยู่ในฐานะ “ผู้กระทำ” มีบทบาทและหน้าที่ในการควบคุม สร้าง และตรึงให้คงสภาพของระบบระเบียบแบบนั้น รวมถึงการผลิตซ้ำผ่านเทคนิคต่าง ๆ ที่เราคำนึง เช่น คำว่าธรรมเนียม จารีต ค่านิยม รวมไปถึงกฎหมายด้วย

“พื้นที่แห่งความเป็นอื่น” นี้เป็นแนวคิดในเชิงวิพากษ์ที่สร้างความเชื่อมโยงแนวคิดเรื่อง “ความเป็นอื่น” เข้ากับการใช้พื้นที่ทางกายภาพ หรือถ้ามองว่าเป็นมิติสองมิติที่ซ้อนทับกันอยู่บนพื้นที่เดียวกัน ก็อาจจะทำให้เข้าใจได้มากยิ่งขึ้น เช่น พื้นที่ยามค่ำคืนบริเวณริมถนน มิติหนึ่งคือ มิติของกายภาพ มีตำแหน่งที่ตั้ง พิกัดที่ชัดเจน และแน่นอนว่าในมิตินี้ย่อมมีกฎของพื้นที่ชุดหนึ่ง แต่ในอีกมิติหนึ่ง ซึ่งอาจจะเข้าใจได้ว่าเป็นมิติทางสังคม เป็นพื้นที่ที่ถูกให้ความหมาย ทั้งตามความหมายของทางกระแสหลัก และตามความหมายเฉพาะกลุ่ม เช่น ถนนโลกีย์ที่มีกลุ่มผู้หญิงขายบริการ หรือผู้ขายบริการใช้พื้นที่อยู่ หรือถนนที่กระตุ้นให้เกิดการผจญภัย นำค้นหาของคนที่สามารถเข้าถึงได้ พื้นที่ชนิดอื่นนี้จึงไม่ได้เปิดให้ทุก ๆ คนสามารถเข้าถึงมิตินี้ได้

สาระสำคัญของ “พื้นที่แห่งความเป็นอื่น” นี้ ไชยรัตน์ได้อธิบายเอาไว้ว่ามีอยู่ 6 ประการ ที่สำคัญ ได้แก่ *ประการแรก* เป็นพื้นที่ที่สงวนไว้สำหรับคนที่เผชิญกับภาวะวิกฤตการณ์ในช่วงใดช่วงหนึ่งของชีวิต เช่น สถานที่สำหรับคนหนุ่มสาว สำหรับผู้หญิงที่มีประจำเดือน ผู้หญิงที่ตั้งครรภ์ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงในช่วงชีวิตคน ซึ่งไม่มีสถานที่จริงในโลก ในแผนที่ แต่เป็นพื้นที่ที่ถูกกำหนดขึ้นเพื่อกิจกรรมนั้น ๆ เป็นการเฉพาะ *ประการที่สอง* เป็นสถานที่ที่แต่ละสังคมสร้าง/กำหนดบทบาทหน้าที่ให้กับพื้นที่ชนิดนี้แตกต่างกันไป เป็นสถานที่พิเศษที่ยึดโยง เชื่อมโยงพื้นที่ชนิดต่าง ๆ ในสังคมเข้าด้วยกัน

เช่น สุสาน (กลายเป็นพื้นที่ของความเป็นอื่นของสังคมสมัยใหม่) *ประการที่สาม* พื้นที่/สถานที่พิเศษเหล่านี้สามารถอยู่ร่วมกันกับพื้นที่/สถานที่แบบอื่นๆ ในสังคมได้ แม้ว่าจะขัดแย้งกันหรือไปด้วยกันไม่ได้ก็ตาม เช่น โรงละคร โรงภาพยนตร์ เป็นพื้นที่/สถานที่ที่นำความขัดแย้งต่างๆ มาอยู่ด้วยกันในพื้นที่/สถานที่เดียวกันได้ *ประการที่สี่* พื้นที่ชนิดพิเศษนี้ไม่ค่อยผูกพันกับเวลา วิธีคิดเกี่ยวกับเวลาแบบที่เป็นอยู่ที่แยกอดีต ปัจจุบัน และอนาคตออกจากกันเด็ดขาดเท่าใดนัก แต่มีระบบเวลาของตัวเอง (Heterochrony) เช่น สุสาน ในฐานะเป็นพื้นที่ชนิดพิเศษแบบหนึ่ง ก็ทำหน้าที่เชื่อมโยงคนตายกับคนเป็นเข้าด้วยกัน หรือ พิพิธภัณฑสถาน ที่เป็นพื้นที่รวมเอาความแตกต่างหลากหลายแบบต่างๆ เข้าไว้ด้วยกันในพื้นที่/สถานที่เดียวกัน *ประการที่ห้า* พื้นที่แบบพิเศษนี้จะทำงานภายใต้ระบบเปิดและปิดไปพร้อมๆ กัน กล่าวคือ มิใช่พื้นที่/สถานที่สาธารณะที่ใครๆ จะเข้าไปก็ได้ ขณะเดียวกันก็มีใช้พื้นที่สถานที่ปิดที่เข้าได้เฉพาะคนบางกลุ่มอย่างค่ายทหารหรือคุก แต่เป็นพื้นที่ที่อยู่ก้ำกึ่งระหว่างสองสิ่งนี้ เช่น ห้องน้ำ ห้องครัว หรือห้องรับแขก แม้เราจะเข้าไปได้ก็เข้าไปในฐานะของแขกหรือผู้มาเยือนเท่านั้น หรือพื้นที่ที่ให้ช่างอนคังคินในบ้านที่เจ้าของบ้านทำประตูเข้าออกเฉพาะสำหรับผู้เช่า

ในกรณีของโรงแรม่านรูดในปัจจุบันก็เช่นกัน เป็นพื้นที่/สถานที่ที่คู่หนุ่มสาวแอบเข้าไปหา “ความสุข” กัน เป็นสถานที่ที่ช่วยปิดบังการกระทำไม่ให้คนภายนอกเห็น ขณะเดียวกันก็เปิดให้คนทั่วไปเข้าไปใช้บริการได้ คือเป็นพื้นที่ทั้งเปิดและปิดไปพร้อมๆ กัน และ *ประการที่หก* พื้นที่/สถานที่พิเศษเหล่านี้ ทำหน้าที่เชื่อมโยงพื้นที่/สถานที่ชนิดอื่นๆ ในสังคมเข้าด้วยกัน ในมุมหนึ่งส่งผลให้เกิดการจัดกลุ่ม รวมกลุ่ม ในขณะที่อีกมุมหนึ่งเปิดโอกาสให้เกิดสร้างความเชื่อมโยงในด้านของความรู้สึก ความเป็นส่วนหนึ่ง และความเป็นเจ้าของพื้นที่ หน้าที่ที่ว่่านี่เป็นทั้งหน้าที่ในจินตนาการที่สร้างพื้นที่บางชนิดขึ้นมา ขณะเดียวกันก็สร้างพื้นที่/สถานที่จริงขึ้นมาพร้อมๆ กัน ตัวอย่างเช่น พื้นที่อาณานิคมต่างๆ⁴

ในคำอธิบายของ “พื้นที่ชนิดอื่น” ในประการที่สาม ห้า และหก ดูเหมือนจะช่วยให้เราเข้าใจมิติทางสังคมที่ซ่อนเร้นอยู่ในพื้นที่ทางกายภาพของโรงแรมม่านรูดได้ยิ่งขึ้น ตามคำอธิบายดังกล่าว เราพบว่าโรงแรมม่านรูดเป็นพื้นที่ของความซับซ้อน สับสน และขัดแย้ง เป็นพื้นที่ของการเปิดโอกาสให้กับตัวเองที่จะได้ลิ้มรส “ความสุข” ความรัก ความโรแมนติก ในขณะที่เดียวกันก็เป็นพื้นที่ของการป้องกันตัวเองจากความผิดหวัง และเจ็บปวด เมื่อช่วงเวลาแห่ง “ความสุข” นั้นจบลง พื้นที่ของโรงแรมม่านรูดไม่ได้เปิดโอกาสให้ใครเข้าไปเป็นเจ้าของอย่างถาวร แต่เป็นพื้นที่แห่งการเปลี่ยนแปลง ชั่วคราว สำหรับ “แขกผู้มาเยือน” เท่านั้น เป็นพื้นที่ที่มีอยู่จริง แต่ซ่อนอยู่ตามซอกหลืบของพื้นที่เมือง คือเป็นพื้นที่เปิดและปิดไปในเวลาเดียวกัน และตามคำอธิบายประการสุดท้าย พื้นที่โรงแรมม่านรูด คือพื้นที่แห่งจินตนาการ เป็นพื้นที่แห่งความฝัน ที่นำเอาองค์ประกอบต่าง ๆ ภาพลักษณ์ ภาพตัวแทน หรือสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่ความรักและความโรแมนติกมักจะปรากฏ เช่น โรงนา ได้ทะเล หุ่นยักกว้างใหญ่ แม้กระทั่ง ในอวกาศ มานำเสนอ การนำเอาองค์ประกอบเหล่านั้นเข้ามาประกอบสร้างให้เกิดเป็น หรือกระตุ้นเร้าให้เกิดการสร้างประสบการณ์ร่วม เป็นส่วนประกอบหนึ่งในการสร้างพื้นที่ทางจินตนาการขึ้นมาได้ ตามความหมายและคำอธิบายของ “พื้นที่ชนิดอื่น” หรือ “พื้นที่ชนิดพิเศษ” นั้น โรงแรมม่านรูดถือเป็นส่วนหนึ่งของพื้นที่นี้ มันเป็นพื้นที่ที่มีชีวิต มีการกระทำ มีร่องรอยของการต่อรองทางพื้นที่ที่มีต่อระบบ กฎเกณฑ์ หรือประดิษฐกรรมทางพื้นที่ของสังคม เป็นพื้นที่ที่ซ่อนเร้น ซ่อนทับ และปิดสำหรับวาทกรรมหลัก แต่เปิดสำหรับการแทรกตัวของวาทกรรมรอง และเป็นพื้นที่แห่งจินตนาการที่จะนำไปสู่พื้นที่ของความรักและความโรแมนติกแบบชั่วคราว

โรงแรมมานูรูต : พื้นที่ของความรักและความโรแมนติกแบบชั่วคราว

เมื่อต้องการหาข้อมูลเกี่ยวกับโรงแรมมานูรูต พบว่า ข้อความที่ถูกโพสต์ในเว็บไซต์ซึ่งแนะนำโรงแรมมานูรูตในกรุงเทพมหานคร จะบอกรายละเอียดการเข้าถึง ลักษณะถนน ราคา อุปกรณ์ภายในห้องพัก และที่น่าสนใจคือ คำอธิบายถึงระดับ “ความอาย” ดังตัวอย่างด้านล่าง

พระราม 5 : banana hotel

ลายแทง : พระราม 5 ตัดกาญจนาภิเษก วิ่งไปให้สุดพระราม 5
 ครับ รีเข้าทางโลตัสก็ได้

คุณภาพ : 5 ดาวเลยครับ ห้องใหม่ ใหญ่ ไม่เดิน สวย
 บรรยากาศดี มีห้องสปา

ราคา : ชั่วโมง 350 ห้องท่ามะดา

ความอาย : ไม่เลยครับ อยู่ลึก ไม่ค่อยมีคนผ่าน

Gig Town (กิ๊กทาวน์)

ลายแทง : มาจากทางสะพานพระราม 5 ถึงวงเวียน
 ตัดเข้าถนนราชพฤกษ์เลี้ยวซ้าย

คุณภาพ : ห้องใหม่ สะอาด แอร์เย็น น้ำอุ่น

ราคา : เท่ากับอมรินทร์ (เจ้าของเดียวกันมั้ง layout ห้อง ดีกเหมือนกันนะ)

ความอาย : น้อยมาก ๆ เข้าซอย และมี

รัชดา-ลาดพร้าว : Rose Inn

ลายแทง : รัชดา 40 กว่าไมล์ใจ เลยกมส่งออกมาหน่อย

คุณภาพ : มานูรูต 2 ดาว ห้องพอได้ เตียงกลม พร้อมหนัง X

ราคา : ชั่วโมง 300 ต่อ 3 ชั่วโมง

ความอาย : นิดหน่อย ต้องแอบเลี้ยวเข้าไป⁵

คำถามที่เกิดขึ้นนอกจาก “ทำไมต้องเป็นม่าน?” แล้วมันยังมีประเด็นที่เกี่ยวกับ “ระดับความอาย” ความสัมพันธ์ระหว่าง “ม่าน” และ “ระดับความอาย” เป็นสิ่งที่น่าสนใจ เพราะมันกำลังสะท้อนให้เห็นถึงความจริงและความเชื่อบางอย่างเกี่ยวกับวัฒนธรรมและค่านิยมของสังคมไทยสมัยใหม่

ตามความหมายของคำว่า “โรงแรมม่านรูด” ในสารานุกรมออนไลน์ได้อธิบายไว้ว่า “โรงแรมม่านรูด” หมายถึง:

โรงแรมรูปแบบหนึ่ง เปิดให้เข้าพักแบบชั่วคราว
สำหรับผู้เดินทางไกล มีรูปแบบคล้ายกับโมเทล
คืออยู่ใกล้ถนนใหญ่ มีที่จอดรถที่หน้าห้องพักแต่ละห้อง
ในประเทศไทยมีลักษณะพิเศษ คือ เมื่อนำรถเข้าจอด
จะมีพนักงานเข้ามารูดม่านปิดให้เป็นสัดส่วน ซึ่งเป็นที่มาของชื่อ
“ม่านรูด” โรงแรมม่านรูด ในประเทศไทย มักมีค่าเข้าพักไม่แพง
และเป็นสถานที่ที่คู่รักบางคู่ใช้เป็นสถานที่ประกอบกิจกรรม
ทางเพศแบบไม่ค้างคืน เนื่องจากเป็นส่วนสดและ
ให้ความเป็นส่วนตัว บางแห่งอาจมีการค้าประเวณีด้วย⁶

เมื่อลองพิจารณา “โรงแรมม่านรูด” ในเขตเทศบาลเมืองเชียงใหม่พบว่าโรงแรมม่านรูดอยู่ทั้งสิ้นประมาณ 60 แห่ง รวมประมาณ 1,800 ห้อง⁷ โดยภาพรวมแล้ว “โรงแรมม่านรูด” ถูกมองว่าเป็นพื้นที่ (สถานที่) สำหรับ “คู่รัก” ในการแสดงความรัก แสดงความรู้สึกที่มีต่อกัน และที่สำคัญคือ การใช้เพื่อกิจกรรมของการมีเพศสัมพันธ์ ดังเนื้อเพลงข้างต้นที่ได้กล่าวไว้ “คู่รัก” ที่ว่านี้ไม่ว่าจะเป็นแบบชั่วคราวหรือค้างคืน ก็เป็นเพียง “คู่รัก” เท่านั้น อาจจะใช้เป็นเพียงพื้นที่ทดลองความสัมพันธ์ที่มีต่อกัน ก่อนที่จะตัดสินใจว่าจะหยุดหรือจะไปต่อในความสัมพันธ์ดังกล่าว อย่างไรก็ตามเราพบว่า มี “คู่รัก” หลายคู่ที่เลือกที่จะเข้ามาใช้และสร้างประสบการณ์ร่วมกับพื้นที่เหล่านี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในวันแห่งความรักหรือวันวาเลนไทน์ นายธนวรรณ พลวิชัย ผู้อำนวยการ

ศูนย์พยากรณ์เศรษฐกิจและธุรกิจ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย เปิดเผยถึงผลสำรวจเกี่ยวกับทัศนคติ พฤติกรรม และการใช้จ่ายช่วงวันวาเลนไทน์ปี 2554 ว่า วันวาเลนไทน์ปี 2554 วันที่ 14 ก.พ.นี้ คาดจะมีเงินสะพัดมูลค่า 2,655 ล้านบาท เพิ่มขึ้น 8.38% จากช่วงวาเลนไทน์ปีก่อน ที่มีเงินสะพัด 2,450 ล้านบาท ถือว่าเป็นการใช้จ่ายสูงสุดรอบ 4 ปี นับจากปี 2550 จากข้อมูลข้างต้นสังเกตได้ว่า ผู้คนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญต่อวันวาเลนไทน์เพิ่มขึ้นจากในอดีตที่ผ่านมา และเมื่อสอบถามทัศนะจากคุ้กรักกลุ่มที่มีการฉลองวาเลนไทน์ด้วยการมีเพศสัมพันธ์ พบว่าอายุระหว่าง 23-29 ปี สถานะโสด เป็นกลุ่มที่มีเพศสัมพันธ์มากที่สุด และสถานที่ที่ใช้ในการฉลองวันวาเลนไทน์ด้วยการมีเพศสัมพันธ์นั้น ส่วนใหญ่ก็ยังคงเป็นโรงแรมมาตรฐาน⁸

ในสังคมไทยสมัยใหม่ขอบเขตของความหมายคำว่า “ทดลองคบกัน” ซึ่งมีความหมายในเชิงบวกที่แสดงให้เห็นถึงการตัดสินใจเพื่อดูว่าคนสองคนมีทัศนคติความคิดเห็นตรงกันไหม ถ้าไม่ตรงก็จะได้เลิกจากกันด้วยดีเพราะยังไม่ผูกพัน และ “ความเป็นชั่วคราว” ซึ่งมีความหมายในเชิงลบแสดงให้เห็นถึงการมีความสัมพันธ์แบบไม่ยึดติด ไม่ผูกพัน ดูเหมือนคำทั้งสองนั้นถูกทำให้มีความใกล้เคียงกันมากขึ้น โดยเฉพาะถ้ามองเข้าไปในปรากฏการณ์ “กิ๊ก” ในปัจจุบัน

“กิ๊ก” หมายถึง เดท หรือ คู่เดท เป็นคำเรียกของ ความสัมพันธ์ระยะสั้นระหว่างบุคคล (Short-term Relationship) โดยจะแตกต่างกับความสัมพันธ์ของมนุษย์ที่เรียกว่า แฟน ที่โดยรวมจะหมายถึง ความสัมพันธ์ระยะยาว ความสัมพันธ์ของ “กิ๊ก” หลายครั้งที่จะมีการเข้าใจผิดกัน โดยที่ทั้งสองฝ่ายไม่ได้มีการกล่าวถึง โดยอาจจะมีความเข้าใจผิดระหว่าง ความสัมพันธ์ระยะสั้นหรือความสัมพันธ์ระยะยาว ในปัจจุบัน คำว่า “กิ๊ก” จะกล่าวถึงพฤติกรรมการหาเพื่อนของกลุ่มวัยรุ่น โดยต้องการหาเพื่อนคุยหรือเพื่อนเที่ยว โดยใช้คำว่า “กิ๊ก” แทนคำว่าเพื่อน ซึ่งจะเป็นศัพท์แฟชั่นมากกว่า⁹

มุมมองในปัจจุบันที่คำว่า “กิ๊ก” ที่ สุมิตร สุวรรณ อธิบายไว้ว่า “กิ๊กไม่ใช่ชู้ ถ้าแฟนรู้ต้องเลิก” หรือ “กิ๊ก เป็นลับเชื้ตของชู้ อยู่นั้นกับการมีเพศสัมพันธ์”¹⁰ แสดงให้เห็นว่ามิติเชิงสังคมของ “กิ๊ก” นั้นไม่ใช่เพียงแค่ความสัมพันธ์ระยะสั้นระหว่างบุคคล หรือสะท้อนให้เห็นถึงพฤติกรรมการหาเพื่อน แต่ยังสะท้อนให้เห็นความซับซ้อนของ “ความเป็นชั่วคราว” ของความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นอีกด้วย เช่น มีแฟนอยู่แล้วพร้อมกับการมี “กิ๊ก” ไปด้วย เหตุผลที่สำคัญของการมี “กิ๊ก” คือ ทำให้มีความสุข หนีจากความผูกพันและความซ้ำซาก ตื่นเต้นกับสัมพันธ์ภาพใหม่ๆ แบบไม่ผูกพัน ล้มลองการคบคนหลายแบบ ไม่ต้องอยู่คนเดียว และที่สำคัญคือ เปิดโอกาสให้กับตัวเองได้มีโอกาสเลือกคนที่ดีที่สุดสำหรับตนเอง ส่วนใหญ่แล้วการที่คนสองคนจะตกลงเป็น “กิ๊ก” กันมักจะมีใจเข้าตรงกันว่า จะต้องไม่มีการหึงหวง (แต่หึงกันได้) และไม่เรียกร้องสิทธิเกินเหตุ และที่สำคัญ ทั้งสองฝ่ายจะต้องรักษาสัญญาการเป็น “กิ๊ก” กันจนกว่าฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายจะไปมี “กิ๊ก” ใหม่¹¹

สำหรับ ประมวล เพ็งจันทร์ เชื่อว่าปรากฏการณ์ที่ “คู่รัก” กลายเป็นเพียงแค่คู่ (ร่วม) รักแบบชั่วคราว หรือทดลองคบกันตามปรากฏการณ์ “กิ๊ก” เกิดขึ้นมาจากปัญหาทางวัฒนธรรมและความสัมพันธ์ทางสังคมที่หย่อนคล้อยดังที่ประมวลเขียนเอาไว้ว่า :

ในวัฒนธรรมไทยของเรา ปัจจุบันวัฒนธรรมไทยอ่อนพลัง...
สังคมไทยเป็นปัญหา เพราะยังไม่มีวัฒนธรรมแบบปัจเจก
มารองรับความเป็นปัจเจกของคนไทย จึงทำให้คนที่สำนึกแบบ
ปัจเจกรู้สึกโดดเดี่ยว... ในเรื่องของความรัก ในสังคมไทยยังไม่เป็น
อย่างนั้น ยังมีวัฒนธรรมแบบเดิม ที่พ่อแม่จะมีส่วนเข้ามาช่วย
ตัดสินใจ ช่วยกันรับผิดชอบ เพราะฉะนั้น เมื่อเราทำอะไรบางสิ่ง
บางอย่างที่เป็นไปตามอารมณ์ของความเป็นปัจเจกตามสังคม
สมัยใหม่ แต่ว่าอารมณ์ที่ว่านี้ยังไม่มีพลังทางวัฒนธรรมมารองรับ
เราจึงต้องเผชิญปัญหาคนเดียว และต้องเผชิญความโดดเดี่ยว
ตรงนี้ผมเข้าใจว่า ปัญหาเรื่องกิ๊ก เกิดขึ้นจากปัญหาทางวัฒนธรรม

ที่ทำให้เกิดความรู้สึกโดดเดี่ยว ความว่าเหว เปลี่ยวเหงา
เชิงปัจเจก¹²

ตามความคิดเห็นที่ ประมวล เขียนบรรยายออกมาเป็นภาพสะท้อน
ในมุมกว้างที่สุด ที่มองปัญหาของปัจเจกภาพว่าเกิดขึ้นมาจากปัญหาทาง
โครงสร้าง และจากการที่กล่าวว่า “อารมณ์ที่ว่านี้ยังไม่มีพลังทางวัฒนธรรม
มารองรับ” คำว่า “พลังทางวัฒนธรรม” ตามความเข้าใจของผู้เขียนน่าจะ
หมายถึง โครงข่ายความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นจากวิถีปฏิบัติ การสั่งสมทาง
วัฒนธรรม การสืบทอดต่อยอดทางประเพณี ความเข้าใจในบริบททาง
การเมือง ซึ่งอาจจะทำงานในระดับบุคคล กลุ่ม ครอบครัวยุค จนถึงระดับสังคม
ที่ส่งผลต่อความเชื่อในการดำเนินชีวิต การแสดงออกของตัวตน และการ
ประพฤติปฏิบัติ และถ้าตามที่ประมวลเขียนไว้เช่นนี้ เชื่อว่า “พลังวัฒนธรรม”
ยังไม่ได้มีประเด็นในแง่คุณค่าเข้ามาเกี่ยวข้อง เช่น เป็นพลังทางวัฒนธรรม
เชิงบวก ที่ควรเอาเยี่ยงอย่าง หรือเชิงลบที่ควรจะละเว้น แต่เป็นความหมาย
ในลักษณะที่ว่า ยังไม่มีโอกาสเกิดขึ้น หรือยังไม่มีพื้นที่ที่เปิดให้ความรู้สึกแบบ
ปัจเจกตามสังคมไทยสมัยใหม่เป็นไปได้อจจริง

การที่เราขาดพลังทางวัฒนธรรมที่สามารถอธิบายความรู้สึกหรือรองรับ
ความรักในสังคมไทยสมัยใหม่ สามารถพิจารณาได้จากประเด็นหลัก ๆ สาม
ประเด็น คือ ประเด็นที่หนึ่ง เป็นปัญหาของสังคมไทยที่มีความลึกลับและ
ขัดแย้งภายในตัวเอง คือเป็นทั้งสังคมเมืองที่เน้นความเป็นปัจเจก คือ เน้น
ความเติบโตของความเป็นปัจเจกและการบริโภค เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงความ
แตกต่าง เน้นการแข่งขัน และเป็นทั้งสังคมเกษตรกรรมที่เน้นความสัมพันธ์
ทางครอบครัว ยังยึดติดกับแบบแผนขนบธรรมเนียมปฏิบัติ ยึดติดกับหน้าตา
และชนชั้นทางสังคม ระบบอุปถัมภ์ สังคมไทยเป็นสังคมที่ผสมผสานทั้งสอง
เข้าไว้ด้วยกัน ตามมุมมองนี้ “พลังทางวัฒนธรรม” ที่จะเอื้อให้เกิดการยอมรับ
“คู่รักแบบชั่วคราว” หรือ “ความรักโรแมนติกแบบชั่วคราว” จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อ
เมื่อสังคมไทยต้องยอมรับความเป็นปัจเจกสมัยใหม่อย่างเต็มตัว ยอมรับว่า

รูปแบบการใช้ชีวิตที่ตอบสนองความเป็นปัจเจกนั้นเป็นไปได้ เช่น ปრაกฏการณ์ผู้ปกครองคนเดียว (Single parent)

ประเด็นที่สอง สะท้อนให้เห็นว่าสังคมไทยยังยึดติดกับการให้คุณค่าและความหมายของคำว่า “คู่รัก” มากกว่า “คู่ร่วมรัก” หรืออะไรก็ตามที่มีความหมายแตกต่างไปจาก “คู่รัก” การขาด “พลังทางวัฒนธรรม” ที่ว่านี้ ทำให้เราเห็นว่า เราให้ความสำคัญของคำว่า “รัก” มากกว่าการมีเพศสัมพันธ์ หรือ “เซ็กส์” พูดอีกอย่างว่า สังคมไทยปัจจุบันยังคงให้คุณค่าของ “รัก” ในความหมายและในภาพของคำว่า “ครอบครัว” “ความอบอุ่น” “ศีลธรรม” “การสืบพันธุ์” และ “ปกติ” ในเวลาเดียวกันเราก็ให้คุณค่าของ “เซ็กส์” ในความหมายและในภาพของคำว่า “ตัณหา” “ราคะ” “เลว” “บาป” “แตกต่าง” และ “ผิดปกติ”¹³ จึงไม่น่าแปลกว่าบ่อยครั้ง แนวทางการตกแต่งประดับประดาในห้องภายในโรงแรมหรูดูจึงสะท้อนให้เห็นถึง “ความแตกต่าง” “ลึกลับ” หรือ “ตื่นเต้น” หรือไม่น่าแปลกใจว่าทำไมพลังของวัฒนธรรม (ของความเป็นอื่นที่แตกต่างไปจาก “คู่รัก”) นี้จึงไม่มีปรากฏ เพราะมันถูกกดทับ ซ่อนเร้น ทำให้มองไม่เห็น และที่สำคัญพยายามทำให้มันหายไปจากชีวิตประจำวันของคนแต่วัฒนธรรม (ของความเป็นอื่น) นี้ไม่ได้หายไปไหน มันกลับไปปรากฏตัวอยู่ตามซอกหลืบของสังคม อยู่ในพื้นที่ที่ปกปิดมิดชิด พื้นที่ที่กำกวม ดังเช่น พื้นที่โรงแรมหรูดู

ประเด็นที่สาม คือ ถ้า “พลังของวัฒนธรรม” ในรูปแบบที่ยินยอมให้ “คู่รักโรแมนติกแบบชั่วคราว” เป็นไปได้ พบเห็นได้ กลายเป็นสิ่งที่เบี่ยงปกติประจำวัน พลังของวัฒนธรรมชนิดนี้จะต้องถูกผลิตสร้างจาก “วัฒนธรรมของการบริโภค” อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ มันคือการบริโภคความหมาย เช่น นิยมซื้อสินค้าแบรนด์ โลโก้ ยี่ห้อต่างๆ เพื่อให้รู้สึกที่ตัวเองมีตัวตนอยู่ในสังคม เพราะเชื่อว่าแบรนด์ โลโก้ หรือยี่ห้อต่างๆ นั้นมีความหมายสามารถกำหนดตัวตนของผู้คนในสังคม ในมุมหนึ่งรูปแบบการใช้ชีวิตของคนในเมืองปัจจุบัน การใช้ชีวิตที่เร่งรีบการแข่งขัน ระบบตลาดการค้าเสรีต่างๆ ก็เป็นปัจจัยหนึ่ง

ที่มีผลกระทบโดยตรงต่อโครงสร้างทางสังคม ความสามารถในการจับจ่าย
กำลังการซื้อกลายเป็นต้นทุนที่สำคัญในการกำหนดและดำรงถึงความเป็น
ปัจเจกในสังคมสมัยใหม่ (หรือในยุคหลังสมัยใหม่) การซื้อสินค้าเพื่อสนอง
รูปแบบการใช้ชีวิต ในขณะที่เดียวกันกลไกของตลาดที่เน้นการบริโภค การเร่ง
สร้างความต้องการในการบริโภค การซื้อเพื่อตอบสนองต่อความสุข หรือเพื่อ
ชดเชยสิ่งที่ขาดหาย ชดเชยความเหงา สิ่งเหล่านี้ส่งผลโดยตรงต่อค่านิยม
ความเชื่อ และรูปแบบการใช้ชีวิต¹⁴ ดังนั้นจึงไม่น่าแปลกใจว่า “คูรักริแมนติก
แบบชั่วคราว” ย่อมจะตอบสนองความสุขที่รวดเร็วได้ตามขนบของสังคม
บริโภค เช่น การคาดการณ์ว่าในวันวาเลนไทน์ที่กำลังจะถึงนี้ การใช้บริการใน
โรงแรมมานูน่าจะเต็ม 100%¹⁵

สถาปัตยกรรมและพื้นที่ของโรงแรมมานูน่า

จากประเด็นที่ผู้เขียนสนใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่าง “มาน” “ระดับ
ความอาย” และ “โรงแรม” จึงส่งผลให้ผู้เขียนหันไปพิจารณาดูความสัมพันธ์
ที่เกิดขึ้นระหว่าง “มาน” “พื้นที่” และ “สถาปัตยกรรม” อีกครั้ง ทั้งในเชิง
กายภาพ อุปมาอุปไมย และในเชิงการเมือง

ตามคำอธิบายจากสารานุกรมออนไลน์ “มาน” คือ ชิ้นผ้าไว้สำหรับ
ป้องกันหรือบดบังแสงหรือลม (หรือน้ำในกรณีห้องน้ำ) ผ้ามานจะแขวนเหนือ
ประตู มานมักแขวนภายในอาคารเหนือหน้าต่างเพื่อกันแสงหรือในตอนกลาง
คืนเพื่อความเป็นส่วนตัวในการนอนหลับ หรือป้องกันแสงออกนอกอาคาร¹⁶
ถ้าจะขยายความคำอธิบายข้างต้นนี้ในมุมมองในเชิงสถาปัตยกรรม จะพบว่า
“มาน” มีนัยยะถึงการกำหนดเขต (Boundary) แบ่งแยกระหว่างภายในและ
ภายนอก มืดและสว่าง ผ่านเข้าและลอดออก ส่วนตัวและสาธารณะ นอกจาก
การกำหนดขอบเขตแล้ว “มาน” ยังเอื้อให้คิดถึงขอบ (Edge) อีกด้วยในเวลา
เดียวกัน ขอบที่ว่านี้เป็นขอบที่ไม่ได้เกิดขึ้นในลักษณะที่เป็นแบบแข็งและคงที่
(Rigid and static) ดังเช่น ขอบของกำแพง หรือขอบของกระจก คุณลักษณะ

ของขอบและเขตที่เกิดขึ้นจากม่านนั้น ไม่เพียงแต่เกิดการแบ่งแยก แต่ยังเป็นการแบ่งแยกแบบไม่ถาวร มีการเคลื่อนไหว (Dynamic) เกิดความไม่แน่นอน ไม่คงที่ (Flexible)

ความหมายของคำว่า “คลุม” ก็ยังเกิดขึ้นเสมือนเป็นความหมายสัญลักษณ์ ที่เกิดการผนวกเข้ากับม่านอย่างแนบแน่น ทว่าการคลุมนั้นไม่ได้ต้องการคลุมแบบถาวร หรือห่อหุ้มจนเกินเหตุเกี่ยวกับการห่อหุ้มด้วยพลาสติกไม่ได้พยายามที่จะครอบคลุม ปิดบัง หรือกีดกันการผ่านเข้าออกอย่างถาวร ทว่าบางส่วนของม่านยังคงให้แสงเล็ดลอดเข้ามาได้ เอื้อให้อากาศผ่านเข้าออก ยังคงให้ความรู้สึกเชื่อมต่อบรรยากาศภายในและภายนอก การคลุมของม่านนั้นเป็นการคลุมเพื่อรอเวลาที่จะ “เปิด” ออกอีกครั้ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเอื้อให้เกิดการ “เลือก” เปิดได้อย่างเสรี ต้องการเปิดมากให้สุด หรือเปิดน้อยเพื่อแง้มดูสิ่งที่เกิดขึ้นภายนอกก็ยังเป็นสิทธิของคนที่เลือกเปิดมัน กลไกของม่านไม่ได้มีอะไรซับซ้อน แต่ทว่ากลับให้อิสระในการเลือกเปิดได้อย่างมากมาย

สถาปนิกชาวญี่ปุ่น ชิเงรุ บัน (Shigeru Ban) เป็นคนหนึ่งที่เข้าใจถึงความละเอียดอ่อนของคุณสมบัติและคุณภาพเชิงที่ว่างของ “ม่าน” งานออกแบบบ้านที่เมืองโตเกียวชิ้นหนึ่งที่ทำให้เห็นถึงการนำเอาม่านมาใช้แสดงคุณสมบัติของเวลา การเปลี่ยนแปลง ความเคลื่อนไหว เคลื่อนไหว และที่สำคัญ ความไม่ถาวรหรือชั่วคราว (Temporary) นั่นเอง บ้านหลังนี้ไม่มีผนังที่ปิดทึบ ไม่มีการใช้กระจกที่ป้องกันการเคลื่อนไหวของอากาศ ไม่มีความถาวรในรูปด้าน ม่านขนาดใหญ่ถูกขึงจากชั้นบนลงมายังชั้นสองของอาคาร สร้างมิติของความแปลกใหม่ ที่ทำให้ย้อนพิจารณาถึง ความหมายของคำว่า ภายใน/ภายนอก ส่วนตัว/สาธารณะ ปิด/เปิด ในมุมมองและมิติใหม่ ๆ อีกทั้งในงานที่บันออกแบบที่พักพิงชั่วคราวให้กับคนที่ประสบภัยสึนามิ ที่ประเทศญี่ปุ่น ที่พักที่ต้องการความรวดเร็วในการประกอบ เคลื่อนย้ายได้ และที่สำคัญยังสามารถมอบความเป็นส่วนตัวให้กับผู้ประสบภัยที่จะต้องอยู่ในโรงยิมใหญ่พร้อม ๆ กันกับผู้ประสบภัยอีกหลายร้อยคน

ภาพที่ 1-2 : แสดง “บ้านม่าน” ที่ชิเงรุ บัน ได้ออกแบบโดยอาศัยม่านเป็นองค์ประกอบหลักของรูปด้านอาคาร ที่ทำให้อย่นคิดพิจารณาถึง ความหมายของ ปิด/เปิด ส่วนตัว/สาธารณะ นอกบ้าน/ในบ้านใหม่ ที่สำคัญเป็นการขยายความคิดต่อจากงานของ Mies Van der Rohe ที่ออกแบบบ้านกระจกอีกด้วย
Curtain Wall House, Itabashi-ku, Tokyo (1995) ออกแบบโดย Shigeru Ban (ที่มา shigerubanarchitects.com)

ภาพที่ 3 : งานออกแบบที่พักอาศัยสำหรับผู้ประสบภัย สึนามิ ที่ญี่ปุ่น ที่ต้องการความรวดเร็วและง่ายในการประกอบ เปิดโอกาสให้เกิดการดัดแปลงต่อเติมและขยายได้ (Simple and flexible) โดยเฉพาะอย่างยิ่งสร้างความเป็นส่วนตัวภายในพื้นที่ที่มีความเป็นส่วนรวมได้อีกด้วย
Disaster Relief Project for EAST JAPAN EARTHQUAKE and TSUNAMI ออกแบบโดย Shigeru Ban (ที่มา <http://www.shigerubanarchitects.com>)

ศิลปิน คริสโต และ เจนเน โคลด์ (Christo and Jeanne-Claude) ก็เป็นอีกผู้หนึ่งที่ทำให้ความสนใจกับคุณสมบัติของ “ม่าน” ไม่ว่าจะเป็นในกายภาพ (Physical) ความพลิ้วไหว แปรเปลี่ยน ไม่คงทนถาวร หรือในเชิงอุปมาอุปมัย (Metaphorical) ที่สื่อถึง การห่อหุ้ม ปกปิด และที่สำคัญคือการให้ม่านในนัยยะเชิงการเมือง (Political) ที่ต้องการสื่อถึง ไม่เพียงแค่การปกปิดแต่ยังสะท้อนให้พิจารณาถึงเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นหลังจากนั้น นั่นคือการค้นพบสิ่งใหม่ เปิดออก คลี่คลาย ดังเช่นงานศิลปะจัดวางขนาดใหญ่ หรืองานที่เกิดขึ้นอย่างเฉพาะเจาะจง (Site specific) ที่ Christo and Jeanne-Claude ทำกับ Reichstag รัฐสภาของเยอรมัน ก่อนที่จะมีการปรับปรุงและเปิดใช้ใหม่อีกครั้ง¹⁷

ภาพที่ 4 : แสดงงาน Running Fence, in Sonoma and Marin counties, California, 1976 (ที่มา <http://www.christojeanneclaude.net/>)

ภาพที่ 5 : แสดงงาน Wrapped Reichstag, Berlin, 1995 ศิลปิน Christo and Jeanne-Claude (ที่มา <http://www.christojeanneclaude.net/>)

“ม่าน” : สัญญาในโรงแรม

สำหรับสถาปัตยกรรมของโรงแรมม่านรูดนั้น มักจะเกิดขึ้นจากการออกแบบพื้นที่ที่มีลักษณะเป็นห้อง ๆ (Cubical) หรือที่เรียกว่า Studio type คือภายในมีเพียงเตียง มีโต๊ะขีดติดผนัง และมีห้องน้ำที่สามารถเดินเข้าใช้จากพื้นที่ห้องนอน ห้องในลักษณะนี้เกิดขึ้นจากความต้องการที่จะใช้พื้นที่อย่างกระชับ เบ็ดเสร็จในตัว และที่สำคัญคือ ง่ายต่อการก่อสร้างเพราะมีลักษณะของความเป็นโมดูล่า (Modular) ที่เหมือน ๆ กัน ซ้ำ ๆ กัน ผู้เขียนตั้งข้อสังเกตว่า โรงแรมม่านรูด เป็นผลผลิตที่สำคัญที่เกิดขึ้นจากการยอมรับและชื่นชมกับโลกยุคสมัยใหม่ (Modernism) ที่เน้นการผลิต ความซ้ำ เรียบง่าย ตัดทอนองค์ประกอบที่ฟุ่มเฟือย (ภายนอกโรงแรม) และตอบสนองโดยตรงกับการใช้รถยนต์ เทคโนโลยี และการเคลื่อนไหวด้วยเครื่องจักร

ภาพที่ 6 : ภาพบรรยากาศบริเวณทางเข้าโรงแรมม่านรูด
(ที่มา : ไทยรัฐออนไลน์, 10 กุมภาพันธ์ 2554)

จากภาพที่ 6 จะสังเกตได้ว่า “ม่าน” ในเชิงกายภาพ เป็นเพียงองค์ประกอบที่ถูกนำมาใส่ภายหลัง หรือไม่ได้มีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับ

การใช้งานของพื้นที่ด้านใน หมายความว่า ม่านไม่ได้ถูกใช้เพื่อทำหน้าที่ในเรือ สร้างความหมายของการแบ่งแยก หรือตัดขาดความสัมพันธ์ระหว่างภายนอก และภายใน ดังเช่น ที่ปรากฏในงานของซิงเง์ บัน เพราะภายหลังกม่านยังมีขอบเขตที่ชัดเจน หนาแน่น เพื่อที่จะแยกโลกภายนอกและโลกภายในออกจากกัน อย่างสิ้นเชิง ขณะเดียวกัน “ม่าน” ในที่นี้ก็ไม่ได้ถูกใช้เพื่อทำหน้าที่ในการเมือง เพื่อให้พิจารณาถึงเหตุการณ์หรือความหมายที่มันถูกปิดหรือคลุม เอาไว้อย่างเช่นที่ คริสโต และ เจนเน่ โคลด์ ทำ ผู้เขียนเชื่อว่า “ม่าน” ในโรงแรม ม่านรูด กำลังทำหน้าที่ในเชิงสัญลักษณ์ หรือในเชิงอุปมาอุปไมย ที่มีนัยยะถึงสถานะจำยอมของความเป็นชั่วคราว ทั้งในแง่ของสถานะความสัมพันธ์ (คู่รักชั่วคราว คู่ร่วมรัก หรือกิ๊ก) ทั้งในแง่ของวัฒนธรรมสมัยใหม่ที่ยังไม่มีความหมายหรือคุณค่าใดๆ มารองรับ (ยอมรับการเป็นคนเลวชั่วคราว) โลก ภายหลังกม่านนั้นเป็นอีกโลกหนึ่งที่พื้นที่และเวลา (Space and time) ของโลก ในความเป็นปกติสามัญ ไม่จำเป็นที่จะต้องก้าวเข้าไป มันเป็นพื้นที่ที่ออกแบบ มาอย่างเฉพาะเจาะจงเพื่อให้คนที่เข้าไปสามารถก้าวพ้นหรือหลงลืมกับความ รู้สึก “ละอาย” เหมือนกับหลบและหลีกหนีไปกับการท่องเที่ยวในพื้นที่ จินตนาการแห่งนี้ที่แตกต่างกันอย่างสิ้นเชิงเมื่อก้าวข้ามพ้นประตูเข้ามา ภายในห้องของโรงแรมนั้นถูกย้อมด้วยสัญลักษณ์ต่างๆ ที่พร้อมใจกันทำหน้าที่ สร้างพื้นที่แห่งความเป็นอื่นกันอย่างเต็มที่ ตอกย้ำความหมายของการบริโภค สัญลักษณ์ของสังคมไทยสมัยใหม่ ไม่ว่าจะเป็นแสดงความนุ่มนวล ความสดใส ไร้เดียงสา ความตื่นเต้น ลึกลับน่าค้นหา หรือความสนุกสนานแปลกตา ไม่ว่า จะเป็นไปในโทนของสีร้อนหรือเย็น ดังเช่นที่โรงแรม Adventure ที่นำเอาภาพ ลักษณะของสภาพแวดล้อมต่างๆ เช่น ท้องทุ่งนา ป่าเขาลำเนาไพร คาสีโน เรือ ดำน้ำ ยานอวกาศ หรือแม้กระทั่งสร้างบรรยากาศในสนามฟุตบอล มันตอกย้ำ ให้เห็นถึงความพยายามสร้าง “ความเป็นอื่น” ที่อยู่นอกเหนือไปจากพื้นที่ สีเหลี่ยมของโรงแรม (ภาพที่ 7)

ภาพที่ 7 : กลุ่มภาพแสดงการตกแต่งภายในห้องพักของโรงแรม Adventure
(ที่มา <http://www.theadventurehotel.com/booking.php>)

หรือในการตกแต่งของโรงแรม Amanda ที่เชียงใหม่ (ภาพที่ 8) สีส้มพู ถูกนำมาใช้เป็นสีหลักของการตกแต่งห้อง ความหมายสัญลักษณ์ของสีชมพูที่ทางโรงแรมเลือกสรรมาสะท้อนให้เห็นถึงความใสซื่อและบริสุทธิ์ อาจจะเทียบได้กับความน่ารักสดใสของสาววัยแรกรุ่น ช่วงเวลาของการค้นหา วัยของความไร้เดียงสา เป็นเพียงการสร้างให้เกิดโอกาสในการบริโภคสัญลักษณ์ เพราะรู้แน่ ว่าสัญลักษณ์ดังกล่าวสามารถชักจูงให้คนเข้ามาใช้บริการ เพื่อเสพความไร้เดียงสาแบบชั่วคราวชั่วครว วัยเยาว์แบบชั่วข้ามคืน ไม่ใช่เพียงแค่สัญลักษณ์ที่หยิบยืมมาจากสถานที่ หรือสภาพแวดล้อมต่างๆ เพื่อตกแต่ง แต่ยังรวมไปถึงการใช้คำที่สื่อสะท้อนให้เห็นถึงความหมายทางสัญลักษณ์ด้วย เช่น โรงแรม Adventure มีนัยะถึงการค้นหา สำนวน ความตื่นเต้น, โรงแรมฮันนิมูนอินท์ ที่มีนัยะของการปลื้มตัวและความเป็นส่วนตัว, โรงแรม Love Boat (เรือรัก) ที่เป็นสัญลักษณ์ของช่วงเวลาแห่งความสุขความสำราญ หรือ โรงแรม Venus ที่ใช้สัญลักษณ์และความหมายของเทพเจ้าวีนัส ที่เป็นเทพีแห่งเทพปรณัมโรมัน ที่มีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับความรักและความงาม¹⁸ เป็นต้น (ภาพที่ 9)

ภาพที่ 8 : กลุ่มภาพแสดงการตกแต่งภายในห้องพักของโรงแรม Amanda

ภาพที่ 9 : กลุ่มภาพถ่ายภายนอกโรงแรมฮันนิมูนอินท์, โรงแรม Love Boat และโรงแรม Venus (ถ่ายโดยผู้ช่วยวิจัย 29 มกราคม 2552)

เราอาจจะเข้าใจได้ว่าครั้งหนึ่ง “พื้นที่ของความรักและความโรแมนติกแบบชั่วคราว” ที่สามารถอธิบายตามความหมายของ “พื้นที่ชนิดอื่น” ที่ซุกซ่อนตัวอยู่ในพื้นที่สังคม หลบซ่อนจากสายตา และสร้างความกำกวมให้กับตัวเอง ปิดต่อสาธารณะแต่เปิดต่อการเข้าถึงสำหรับคนบางกลุ่มหรือบางกลุ่ม เป็นพื้นที่แห่งความเป็นอื่น เปิดโอกาสให้ความหมายอื่นที่ถูกขับออกมาจากวาทกรรมหลักของสังคม เกิดการปรากฏตัวและดำรงอยู่ และถ้าตามคำอธิบายจากประมวล มันจำเป็นต้องซ่อนเร้น เพราะมันเป็นส่วนเกินที่ไม่สามารถมีอยู่ได้ของ “พลังทางวัฒนธรรม” ของความแตกต่าง

สำหรับหลาย ๆ คนในสังคมสมัยใหม่ การใช้ชีวิตในสังคมของวัฒนธรรมการบริโภค ไม่ใช่เพียงแค่บริโภคเพื่อตอบสนองความต้องการทางปัจจัยพื้นฐาน แต่กลับกลายเป็นความต้องการบริโภคความหมาย หรือสัญลักษณ์ต่าง ๆ ของสินค้า เพื่อภาพลักษณ์ เพื่อรูปแบบ ด้วยความรีบเร่ง จนในบางครั้งขาดสุนทรีย์ในการบริโภค ในขณะเดียวกันก็มีชีวิตอยู่ในความลึกลับของโครงสร้างทาง

ประเภทสัญญาณที่ใช้ในม่านรูด

ประเภทสัญญาณ	ภาพ			
เพศ สตรี				
เพศสัมพันธ์				
ความรัก ความ นุ่มนวล				
ความสดใส, ไร้เดียงสา				
ความตื่นเต้น				
ความสนุก				

ภาพที่ 10 : แสดงการวิเคราะห์แยกแยะการทำงานของสัญญาณต่างๆ
ภายในห้องของโรงแรมม่านรูด

สังคมที่ยังไม่มีคุณค่า ค่านิยม ความเชื่อ หรือ อาจจะกลายเป็นรูปแบบที่รองรับการใช้ชีวิตแบบปัจเจกชนอย่างเต็มรูปแบบไปแล้ว ต่างคนต่างเป็นคนแปลกหน้าของกันและกัน ป้องกันการหลอกลวงจากคนอื่นในขณะเดียวกัน ก็ยังไม่อยากให้ตัวเองต้องถูกผูกมัด ป้องกันการถูกทำร้ายจิตใจจากคนอื่น ในขณะเดียวกันก็พร้อมที่จะเดินจากไปจากโดยไม่มีความรู้สึกเข้ามาเกี่ยวข้อง จึงไม่น่าแปลกใจเลยว่า วัฒนธรรมการบริโภคแบบสมัยใหม่ รวมทั้งเงื่อนไขต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายใต้วิถีชีวิตแบบเมือง สมัยใหม่ ส่งผลให้เกิดวัฒนธรรมความ (ร่วม) รักแบบชั่วคราว ซึ่งทั้ง ๆ ที่เป็นพลังทางวัฒนธรรมที่มีความเป็นอื่น (จากวาทกรรมหลักของสังคม) แต่ก็กลับมีคุณค่าและความหมายต่อชีวิตของใครต่อใครหลายคน ที่พยายามจะตอกย้ำกับตัวเองว่าเป็นคนไม่ยึดติด ไม่รับผิดชอบ (เลือกใครคนใดคนหนึ่ง) ไม่เร่ร่อน (ให้เกิดการผูกมัด) และนำไปสู่การเกิดขึ้นและแพร่หลายของพื้นที่ของ “ความรักและความโรแมนติกแบบชั่วคราว”

“โรงแรม่านรูด” จึงกลายเป็นพื้นที่ของความเป็นส่วนตัวสูง หลบซ่อนจากสายตาของคนทั่วไปเพียงแค่ม่านกัน เป็นพื้นที่ที่เพิ่มโอกาสให้เกิดการสร้าง “วัฒนธรรม” อื่น เป็นวัฒนธรรมของความชั่วคราวที่มีโครงสร้างและรูปแบบที่ชัดเจน ไม่อิงกับประเพณี คุณค่า และความหมายที่อยู่ภายนอกม่านกันนั้น แน่นอนว่า “วัฒนธรรม” นี้ต้องการรูปแบบให้ปรากฏอย่างชัดเจน (Manifestation) และรูปแบบที่เกิดขึ้นกับพื้นที่นี้จึงเป็นเสมือน *ผลผลิตจากรหัสวัฒนธรรมของความชั่วคราว* ที่จำเป็นต้องอาศัยการตีความและถอดรหัสจากบริบทแวดล้อมอย่างเฉพาะเจาะจงดังที่กล่าวไปแล้วข้างต้น เมื่อพิจารณาโรงแรม่านรูด ในฐานะ “พื้นที่ของความรักและความโรแมนติกแบบชั่วคราว” อาจจะมุ่งประเด็นในการศึกษาและขยายผลต่อออกไปได้อีก (อย่างน้อย) สามระดับ *ระดับที่หนึ่ง* ในฐานะของตัวสถาปัตยกรรมสิ่งปลูกสร้าง ทำเลที่ตั้ง การเข้าถึง และรูปแบบการตกแต่ง ซึ่งอาจจะรวมถึงค่าใช้จ่าย *ระดับที่สอง* ในฐานะรูปแบบหนึ่งของการใช้ชีวิตตามค่านิยม “ความรักและความโรแมนติกแบบชั่วคราว” เป็นการอธิบายถึงพฤติกรรมการใช้ชีวิต *ระดับปัจเจก* การใช้

ร่างกาย และในระดับปฏิบัติการ *ระดับที่สาม* ในฐานะภาพสะท้อนทางโครงสร้างสังคม ซึ่งอาจจะสะท้อนให้เห็นถึง มิติทางเพศสภาพ เช่น คำถามที่ว่า โรงแรมม่านรูดมีเพศหรือไม่ ม่านถือว่าเป็นสัญลักษณ์ของเพศหญิงหรือไม่; มิติทางเพศวิถี เช่น มีโรงแรมม่านรูดเฉพาะของชายรักชาย หรือหญิงรักหญิงหรือไม่ ถ้ามี ที่ตั้งและการใช้พื้นที่มีความแตกต่างกันหรือไม่; หรือมิติทางชนชั้น เช่น ใครเป็นคนจ่ายเงิน ฝ่ายชาย-ฝ่ายผู้กระทำ-ฝ่ายที่เป็นคนขับรถเข้าไป หรือฝ่ายหญิง-ฝ่ายผู้ถูกระทำ-ฝ่ายที่เป็นคนนั่งอยู่ในรถ; ทำไมโรงแรมม่านรูดเน้นการบริการรถยนต์นั่งส่วนตัวเป็นหลัก; หรือแม้แต่โรงแรมม่านรูดเองมีชนชั้นด้วยหรือไม่ แบ่งจากอะไร สิ่งต่างๆ เหล่านี้เป็นสิ่งที่น่าศึกษาและนำทำการเก็บข้อมูลในฐานะเครื่องมือของการวิพากษ์ทางพื้นที่สังคม และ/หรือ พื้นที่สถาปัตยกรรมชนิดหนึ่ง

เชิงอรรถ

- 1 เพลง “ชั่วคราวหรือค้างคืนตลอดไป” ขับร้องโดย ใหม่ เจริญปุระ ในอัลบั้ม Sleepless Society 3
- 2 ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร, *วาทกรรมการพัฒนา: อำนาจ ความรู้ ความจริง เอกักษณ์ และ ความเป็นอื่น* (กรุงเทพฯ: วิชาสา, 2543), หน้า 189
- 3 ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร, *วาทกรรมการพัฒนา*, หน้า 192-212; ดูรายละเอียดแนวคิดเรื่อง “พื้นที่แห่งความเป็นอื่น” ใน Michel Foucault, “Of Other Spaces”, อ้างใน Roland Ritter (ed.), *Other Spaces: the Affair of Heterotopia* (HDA : Graz), 1998; และใน <http://www.foucault.info/documents/heteroTopia/foucault.heteroTopia.en.html>, 20 เมษายน 2552
- 4 ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร, *วาทกรรมการพัฒนา*, หน้า 200
- 5 <http://www.civicesgroup.com/forum/topic12770> แก้ไขล่าสุดโดย DRINK เสาร์ 12 ธันวาคม 2552, 10 ธันวาคม 2554
- 6 <http://th.wikipedia.org/wiki/โรงแรมม่านรูด>, 30 มกราคม 2552
- 7 <http://www.komchadluek.net/news/2005/02-13/p1--55271.html>, 30 มกราคม 2552
- 8 ไทยรัฐออนไลน์ โดยทีมข่าวเศรษฐกิจ, 10 กุมภาพันธ์ 2554
- 9 ข้อมูลออนไลน์จาก <http://th.wikipedia.org/wiki/%E0%B8%81%E0%B8%B4%E0%B9%8A%E0%B8%81>, 19 พฤษภาคม 2552
- 10 สุมิตร สุวรรณ http://pirun.ku.ac.th/~fedusmsw/publication/p1_4.pdf, 10 ธันวาคม 2554
- 11 “ข้อตกลงหรือสัญญาของการเป็น “กิ๊ก” ” อ้างใน สุมิตร สุวรรณ http://pirun.ku.ac.th/~fedusmsw/publication/p1_4.pdf, 10 ธันวาคม 2554
- 12 ประมวล เจริญจันทร์ และกลุ่มลูกศิษย์, *ประมวลความรัก* (กรุงเทพฯ : สุขภาพใจ, 2551), หน้า 128 (เน้นโดยผู้เขียนบทความ)

- 13 Gayle Rubin, 'A Radical Theory of the Politics of Sexuality' สันต์ สุวัจฉรภินันท์ แปล 'ข้อห้ามและอคติทางเพศ' อ้างจาก <http://www.midnightuniv.org/midnight2544/0009999459.html>, 19 พฤษภาคม 2552
- 14 ประมวล เพ็งจันทร์ และกลุ่มลูกศิษย์, *ประมวลความรัก*, หน้า 121
- 15 <http://www.komchadluek.net/news/2005/02-13/p1--55271.html>, 10 กุมภาพันธ์ 2552
- 16 <http://th.wikipedia.org/wiki/%E0%B8%A1%E0%B9%88%E0%B8%B2%E0%B8%99>, 10 ธันวาคม 2554
- 17 <http://www.christojeanneclaude.net/>, 10 ธันวาคม 2554
- 18 <http://th.wikipedia.org/วินัส>, 19 พฤษภาคม 2552

บรรณานุกรม

- ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร. 2543. *วาทกรรมการพัฒนา: อำนาจ ความรู้ ความจริง เอกลักษณ์ และ ความเป็นอื่น*. กรุงเทพฯ: วิชาษา
- ประมวล เพ็งจันทร์ และกลุ่มลูกศิษย์. 2551. *ประมวลความรัก*. กรุงเทพฯ: สุขภาพใจ
- สันต์ สุวัจฉรภินันท์ 'สถาปัตยกรรมปกติและที่ว่างที่ผิดปกติ' ใน <http://www.midnightuniv.org/fineartcmu2001/newpage23.html> (19 เมษายน 2552)
- สันต์ สุวัจฉรภินันท์ (แปล) 'กระบวนการสร้างความสำคัญทางพื้นที่: ภูมิศาสตร์เชิงมาร์กซิสต์ และทฤษฎีทางสังคมเชิงวิพากษ์' (<http://www.midnightuniv.org/midnighttext/0009999897.html> 15 พฤษภาคม 2552)
- สันต์ สุวัจฉรภินันท์ (แปล) 'ข้อห้ามและอคติทางเพศ' (<http://www.midnightuniv.org/midnight2544/0009999459.html> 19 พฤษภาคม 2552)

Lefebvre, Henri. 1991 *The Production of Space*. Oxford: Blackwell, 1991.

Rorty, Richard. 1967. *The Linguistic Turn: Essays in Philosophical Method* (Chicago: The University of Chicago Press.

----- *Philosophy and the Mirror of Nature*. 1979. Princeton: Princeton University Press, 1979

Rubin, Gayle 'A Radical Theory of the Politics of Sexuality'

Shane, David Grahame. 2005. *Recombinant Urbanism: Conceptual Modeling in Architecture, Urban Design, and City Theory*. West Sussex, John Wiley & Sons Ltd.

Soja, Edward. 2552. 'Spatailizations: Marxist Geography and Critical Social Theory'

<http://www.foucault.info/documents/heteroTopia/foucault.heteroTopia.en.html> (20 เมษายน 2552)

<http://www.komchadluek.net/news/2005/02-13/p1--55271.html> (30 มกราคม 2552)